
Maareformist Eesti Vabariigi Virumaa Narva-tagustes valdades 1920–1940

Tiit Rosenberg

Artiklis käsitletakse aastatel 1920–1944 Tartu rahu kohaselt Eesti Vabariigi koosseisu kuulunud Narva jõe paremkalda valdade elukorralduses esmajoones maareformi kaudu toimunud muutusi. Maareform Virumaa Narva-tagustes valdades (kokku 375 km², 7608 elanikku 1922. aastal ja 7645 elanikku 1934. aastal) oli üks olulisemaid meetmeid selle ala integreerimiseks Eesti Vabariiki. Maareformi põhisuks oli maakasutuse ümberkorraldamine talundipõhiseks samadel alustel Eesti alaga ja eramaaomandi kujundamine. Sisuliselt jätkati Eesti Vabariigi vastliidetud aladel Venemaal tsaarivõimu lõpukümnendil alustatud Stolõpini agraarreformi põhimõtete elluviimist.

1920. aastal moodustati Viru Maakonna valitsuse otsusega Narva jõe taga kolm uut valda: Naroova (Narva), Kose (Piiri) ja Skarjatina (Raja). Piirkond kuulus Eesti tihedaima asustusega alade hulka; enamik valdade elanikest (87%) sai oma elatise põllumajandusest. Etniliselt oli tegemist valdavalt vene rahvastikuga: Narva vallas (173 km²) 2799 elanikku, neist venelasi 63%, ingerlasi 24% ja eestlasi 13%; Kose vallas (91 km²) 1310 elanikku, neist venelasi 91% ja eestlasi ligi 9%; Skarjatina vallas (111 km²) 3499 elanikku, neist venelasi 96% ja eestlasi 3%.

Joonis 1. Virumaa Narva-tagused vallad (väljavõtte skeemist: 1922. a. üldrahvalugemise andmed. Vihk IV. Viru maakond. Tallinn, 1924).

Tabel 1. Virumaa Narva-taguste valdade rahvastik 1922. ja 1934. aasta rahvaloenduse andmeil¹

Vald	Majade arv	Korterrite arv	Faktiline elanike arv	Eestlasi		Venelasi	Teisi	
				arv	%			
Narva	1922	547	593	2799	350	12,5	1765	684
	1934	653	726	2894	600	20,8	1449	845
Kose	1922	270	291	1310	113	8,6	1194	3
	1934	296	321	1287	145	11,3	1135	7
Skarjatina	1922	674	709	3499	118	3,4	3374	7
	1934	692	774	3464	158	4,6	3290	16
Kokku	1922	1491	1593	7608	581	7,6	6333	694
	1934	1641	1821	7645	903	11,8	5874	868

Nii Eesti ametivõimude kui ka üldsuse suuremat tähelepanu pälvis nimetatud perioodil Narva vald, kus elas rohkesti luterlastest ingerlasi (soomlasi)² ja isureid, kellest viimased olid aga enamasti õigeusklikud ja nooremas põlvkonnas suurel määral juba keeleliselt ja kultuuriliselt venestunud.³ Nende haridus- ja kultuurielu edendamiseks oli huvitatud Soomest lähtuv hõimuliikumine. Samuti erines selle osa, mida mitteametlikult nimetati ka Eesti Ingeriks, elu- ja maakorraldus Kose ja Skarjatina valla omast.

¹ Koostamise alus: 1922. a. üldrahvalugemise andmed. Vihk IV. Viru maakond. Tallinn, 1924, tabelid 1 ja 5; 1. III 1934. a. rahvaloenduse andmed. Vihk II. Valdade rahvastik. Tallinn, 1934, tabelid 1 ja 4.

² Ingerlaste kohta vt lähemalt: Valev Uibopuu. Ingermanländische Sprachgruppe. – Eesti Teaduslik Selts Rootsis Aastaraamat VIII (1977–1979). Stockholm, 1980, lk 141–156; Ott Kurs. Ingeri põliselanike saatus. – Etnilisi vähemusi ajas ja ruumis (Õpetatud Eesti Seltsi kirjad VI). Tartu, 1998, lk 87–102; Tiit Noormets. Eesti Ingerimaa. (Dokument ja kommentaar). – Tuna, 2013, nr 2, lk 96–104.

³ Isurite kohta vt lähemalt B. Jemeljanovi mälestustest: Б. К. Емельянов (Йъги). Пласты истории села Венкуль, сиречь Наровского, с незапамятных времен по настоящее время. Санкт-Петербург, 2011.

Tabel 2. Narva valla elanike koosseis 1. märtsil 1920⁴

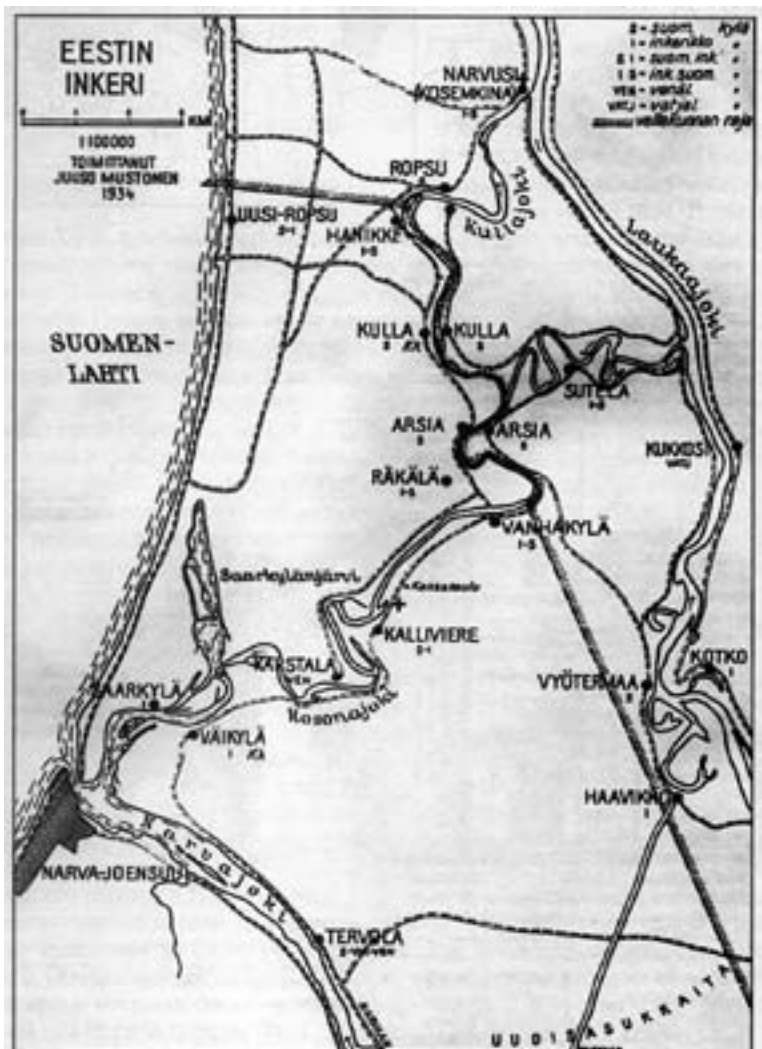
Küla	Omaette maa- valda- jate arv	Maja- oma- nike arv	Rahva üldarv	Sh rahvuse järgi				Sõja- põge- nike arv
				Eest- lasi	Vene- lasi	Isu- reid	Soom- lasi	
Nizino	–	18	113	39	13	60	1	65
Saarküla (Sarkul)	29	53	181	12	–	167	2	15
Väiküla (Venkul)	64	98	563	2	–	561	–	57
Karstala (Karostel)	28	34	180	–	180	–	–	–
Fedorovka	76	89	420	16	–	39	365	13
Orlõ	70	89	452	–	–	452	–	17
Keikino	68	90	416	4	16	396	–	3
Mannovka	60	77	474	13	–	361	–	–
Izvoz	65	78	406	6	–	400	–	3
Popovka	22	35	178	37	141	–	–	–
Tõrvala (Smolka)	–	26	24	20	4	–	–	–
KOKKU	482	687	3307	149	354	2436	368	173

Nagu on näha Viru maavalitsuse vahetult sõjasündmuste järel kogutud andemetest, oli Narva vald elanike rahvusliku ja konfessionaalse tausta poolest kahe teise Narva-taguse vallaga võrreldes palju mitmepalgelisem.⁵

Virumaa maavalitsusel tuli sõja lõppedes mitme aasta vältel rakendada Narva-taguste alade elu normaliseerimiseks mitmeid erakorralisi meetmeid, sest siinsed külad olid sõjategevuses

⁴ ERA 3138-1-139, L 72.

⁵ Need andmed pole kõigi valla külade kohta ilmselt täielikud ega ka täpsed, seda eriti ajutiselt kohal viibinud inimeste (sh sõjapõgenikud ja sõjaväelased) arvu osas, mis piiride kinnipaneku ja muude asjaolude tõttu 1922. aasta rahvaloenduse ajaks oluliselt muutusid. Küll aga annab see selgema pildi elanike paiknemisest külade kaupa rahvuse järgi.

Joonis 2. Eesti Ingeri 1934. aastal (J. Mustoneni joonis). Е. Л. Александрова, М. М. Браудзе, В. А. Высоцкая, Е. А. Петрова. История финской евангелическо-лютеранской церкви Ингерманландии. 400 лет. 1611–2011. Гйоль, 2012, lk 313.

tugevasti kannatada saanud – hulk maju ja majapidamishooneid oli hävinud, mispärast paljud elasid muldonnides, rekvireerimiste tõttu olid tugevasti kahanenud loomade arv ja viljavarud jm. Taastamistöökdeks eraldas riik soodustingimustel metsamaterjali (20% turuhinnast), kergendas makse, hankis toiduaineid ja andis külviljalaenu jms.⁶ Maaküsimusega tegelemiseni jõuti siin riigi põhi-alast mitmeid aastaid hiljem.

Narva-taguste valdade ja Petserimaa agraarkorra omapäraks oli Eesti muust osast erinev maaomandus ja maakasutussüsteem – domineeris vene kogukondliku maaomanduse süsteem hingemaa näol. Maa kuulus valdavalt külakogukondadele (Narva vallas 24, Kose vallas 10 ja Skarjatina vallas 21 küla) kui juriidilistele isikutele, kuna kogukonna liikmeil oli selle maa kasutamisoigus kas eraldi või ühiselt. Kogukonna hingemaad kasutati peamiselt „nööridena“, s.o kitsaste pikkade ribadena; regulaarselt toimus maade ümberjagamine vastavalt perede liikmete arvule. Seetõttu valitses maakasutuses väljasundus ja põlluharimises mahajäänud kolmeväljasüsteem, võrdsustava põhimõtte tõttu aga puudus kogukonna liikmeil huvi maaparanduseks ja põllumajanduslikeks uuendusteks.

Eraomanike üksikmajapidamisi (mõisaid ja talusid) oli erinevalt muust Eestist vähe – Narva vallas Lilienbachi (Novo-Ivanovskoje), Saare ja Baikovi mõis ning Lomõ puustus, Skarjatina vallas Annenskaja poolmõis ja Testsina, Lutsinniku, Sasino ja Pansino puustus.⁷

Üldiselt valitses neis valdades tugev agraarne ülerahvastus. Maatarahvas (palgalised) sisuliselt puudus, kuid ühe hinge kohta tulevat maad oli ülimalt napilt. Pere elatamiseks, mis tavapäraselt oli venelastel üsna arvukas, tuli otsida teenistust väljaspool põllumajandust ja koduküla. Kuni Eesti eraldumiseni oli ulgtöödel käijaile häid teenimisvõimalusi pakkunud Peterburi ja

⁶ ERA 3138-1-139 (Korraldused Narva taguse maa-ala kohta 24. märts – 18. sept. 1920).

⁷ Puustus – eraomanikele kuuluvad kõnnumaakrundid, enamasti pärast metsaraieid lagedaks jäänud. Paljud 19. sajandi teisel poolel ja 20. sajandi algul Peipsi ja Pihkva järve tagusel alal tekkinud eesti asundused rajati just sellistele aladele, mis järgnevalt üles hariti.

lähemal tööstuslik Narva ning Peterburi suvitajatest tulvil Narva-Jõesuu. 1920. aastail sai olulisemaks kõrvalteenistuseks metsatööl käimine, 1930-ndail kasvas Virumaa kaevanduste ja põlevkivitööstuse roll; seal töötamine tõmbas eriti noorsugu ja tõi kaasa tervete perede lahkumise ülerahvastatud külast. Nii täheldati, et 1939. aastaks oli neljas Virumaa piiriäärses vallas (Narva, Kose, Skarjatina ja Vasknarva) elanike arv vähenenud 1934. aastaga võrreldes 866 inimese võrra ehk 200–300 elaniku võrra ühes vallas. Sama tendents valitses ka mujal Virumaal, kus maaelanike arv vähenes samal ajavahemikul u 8000 võrra, mille põhjuseks peeti elama asumist kaevandustesse ja linnadesse, aga ka asjaolu, et suremus oli maal aasta-aastalt ületanud sündivust.⁸ Analoogsed protsessid toimusid neil aastail, erinedes küll tempolt, pea kogu Eestis. Samas aitasid sisemigratsioon ja urbaniseerumine kaasa agrarise ülerahvastuse surve vähenemisele.

Eesti Vabariigi rahulepingu järgi liideti Petseri- ja Narva-tagused maad Eesti Vabariigi külge. Kuna nendel maa-aladel kui endistes Pihkva ja Petrogradi kubermangu osades kehtis Vene sisemaale omane maakorraldus, siis tuli see esimese sammuna ühtlustada Eesti Vabariigi muu maa-ala korraga. Oli vaja muuta hingemaade süsteemi. Selleks pandi 1920. aasta seadusega seisma korrapärased hingemaade ümberjagamised külakogukonna liikmete vahel. Hingemaade pidajad pidid jääma külakogukonna otsuse põhjal ettevõetud viimasel hingemaade jagamisel saadud maade pidajateks edasi, kuni Põllutöoministeeriumi poolt hingemaade taludeks kruntimiseni.⁹ Peale selle laiendati 1922. aastal tähendatud maa-aladele ka Eesti maaseadus¹⁰ ja asuti ühtlasi intensiivselt

⁸ 1938. aastal kontrolliti Virumaal maavalitsuse korraldusel seoses valdade reformiga kõigis valdades rahvaarvu, milleks mõnes vallas korraldati sel puhul täielik rahvaloendus, sest puudusid teised abinõud elanike täpse arvu väljaselgitamiseks. – Virumaa valgub rahvast tühjaks; Piirivaldade elanike arv väheneb. – Päevaleht, nr 12, 12.01.1939, lk 4–5.

⁹ Seadus hingemaa jagamise seismapanemise kohta Eesti-Vene rahulepingu põhjal Eesti Vabariigi külge liidetud maakondades. – Riigi Teataja (=RT), nr 115/116, § 1, 2 – 1920.

¹⁰ Maaseaduse laiendamise seadus Naroovataguste ja Petserimaa maaalade peale. (RT 89, § 1 – 1922); Juhtnõõrid Maaseaduse põhjal võõrandatud

kruntima nii võõrandatud kui ka eramaasid, esijoones küldes, mis olid eriti kannatada saanud Vabadussõjas või kus tööd olid juba varem pooleli. Samal ajal korraldati ka perekonnanime pane mine. Et paljudel Petserimaal ja Narva-tagustes valdades asuvatel Eesti Vabariigi kodanikel peale ees- ja isanime eraldi perekonnanime ei olnud, siis olid nad kohustatud võtma endale perekonnanime kuni 1. jaanuarini 1922. Kodanikud, kelle kohta pärast 1. veebruari 1922 selgus, et nad perekonnanime võtmisest kõrvale hoidsid, võisid langeda karistuse alla ja neile pandi perekonnanimi sunduslikult.¹¹

Maareformi elluviimisega tegeles 1. jaanuaril 1922 moodustatud Maakorralduse Peavalitsus ja selle Narva maakorralduse komisjon. Maareformi eeltööna tuli maad praktiliselt kõik uuesti mõõta ja hinnata, kuna nende alade kohta puudus vajalik plaanimaterjal või polnud see Venemaalt kättesaadav; need tööd tehti aastatel 1923–30. Kuna kogukondliku maaomandi muutmist eraomandiks hingemaa kruntimise teel oli alustatud juba tsaarivalitsuse viimastel aastatel, lähtuti maareformi teostamisel esialgu veidi muudetud Vene 21. mai 1911. aasta maakorraldusseadusest, hiljem aga juba uuest Eesti 1926. aasta maakorraldusseadusest.

Maareformi asuti realselt ellu viima alates 1926. aastast, aluseks Riigikogus 4. märtsil 1926 vastu võetud „Maakorralduse seadus“ ja 20. mail 1927 vastu võetud „Peremeheta maade tarvitamise seadus“.¹²

Võõrandatud maade ülevõtmisega alustati Narva-tagusel 1926. aastal, lõpule jõuti sellega aga alles 1928. aastal. Narva-tagustes valdades võõrandati:

Narva-taguste ja Petserimaa maa-alade ülevõtmiseks (Välja antud Põllutööministeeriumi poolt 2. veebr. 1924 Vabariigi Valitsuse poolt 25. VII 1923 vastu võetud määruse (RT 101 – 1923) § 9 põhjal (RT 25/26 – 1924).

¹¹ Seadus Petserimaa ja Narva taguste valdade elanikkude perekonnanimede kohta. RT 26 – 1921. a § 1 ja sama seaduse teostamise määrus RT 58 –1921. a § 7, 8; vt ka: Samuel Sommer. Perekonnanimede panemisest Narvoova tagustes valdades, Narva-Jõesuus ja Narva linnas. – Postimees, nr 212–213, 13.–14.08.1923, lk 4.

¹² RT 23 – 1926; RT 54 – 1927.

- 1) Vene kroonule kuulunud maad (5 kroonu metsandikku u 4000 ha),
- 2) eramaavaldused (14 suurmaomanikule kuulunud 35 maaüksust kokku 24 850 ha),
- 3) peremeheta maad (91 maatükki kokku 3752 ha).

Kokku läks riiklikku maafondi u 32 600 ha maad, millest suurema osa moodustas mets.¹³

Seetõttu jagus maad juurdelõigeteks ja uute asunikukohtade moodustamiseks napilt ja maareformi põhiraskus kandus hingemaade kruntimisele ja maakorraldusele.

Tabel 3. Talundite arv ja jaotus Virumaa Narva-tagustes valdades 1925. ja 1929. aasta põllumajandusloenduse andmeil¹⁴

Vald	Talundite arv	Talundite arv liikide järgi					
		Ostutalundid pere-meeste pidada	Renditalundid ostutalu maal	Riigi (end. mõisa) renditalundid	Asundustalundid	Palgamaa talundid	Muud [hingemaad]
Virumaa tervikuna	17453	6410	503	3396	5176	–	1968
	18113	7397	367	3684	5078	529	1058
Narva	532	46	1	73	–	–	412
	572	469	9	86	169	8	–
Kose	249	235	1	1	9	–	3
	293	276	–	6	11	–	–
Skarjatina	544	10	4	20	–	–	510
	619	24	1	9	4	2	579

Kõige esmalt korraldati Kose ja Narva valla maakasutus ja krunditi sealsete külade hingemaad, kuna Skarjatina vallale, kus ühendusteade olukord oli ka kõige halvem, kulus enam aega.

¹³ ERA 62-42-301 (Põllutööministeeriumi Katastri- ja Maakorralduse osakond. Maaseaduse laiendamiseadusega Narva-tagustes valdades võorandatud maadest); ERA 3817-1-19, L 350.

¹⁴ Koostamise alus: 1925. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed. Tallinn, 1926, tabel 3, lk 12–13; 1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed. Vihk I. Tallinn, 1930, tabel 4, lk 14–15.

Kruntimise tulemusena koondati hingemaadel asutatud talundid kompaktsemateks majapidamisteks, mis koosnesid keskmiselt 3–4 tükist. Üksikud maatükid märgiti looduses kindlate piirimärkidega ning maade kohta valmistati plaanid. Sellise korralduse tulemused löid eeldused majapidamiste arenemiseks. Rööbiti maade kruntimisega toimus 1930. aastatel ka krunditud maade kinnistamine eraomandusse Kohtu- ja Siseministeeriumile alluva Petserimaa ja Narvataguste kinnisvarade kinnistuskomisjoni kaudu, mis kergendas majapidamise arendamiseks laenude saamist.¹⁵

Tabel 4. Hingemaade kruntimine Virumaa Narva-taguses osas¹⁶

Hingemaade kruntimine	Korraldatud		
	Külade arv*	Talude arv	Pindala ha
EV külge liitmiseni (1920)	–	–	–
1920–1926	22	572	5 852
1926–1933 (incl.)	25	1 097	12 437
KOKKU	47	1 669	18 289
1934. a seisuga oli veel kruntimisel	7	231	1 476
Korraldamist oli nõutud, kuid kruntimisele veel asumata		104	520

* Maareform tõi kaasa ka väikesi muudatusi külade arvus – mõned koondusid, mõned tekkisid uusasundustena juurde.

Maakorralduse kõrval toimus maareformi käigus ka uute asunikukohtade loomine ja väikekohtade suurendamine juurdelõigete abil, mis aga ei saavutanud riikliku maafondi nappuse tõttu Narvatagustes valdades sellist ulatust nagu Eesti südaalal.

¹⁵ EAA 2100-17-70. TÜ õigusteaduskonna majandusteaduse osakond. Rud. Sommer. Põllumajanduse krediidi küsimusi Petseri- ja Narvatagustes maades. Seminaritöö. Tartu, 1938 (Seminar majanduspoliitikas 7. okt. 1936). Masinkirjas, 12 lk.

¹⁶ Valitsusasutuste tegevus 1918–1934. Tallinn, 1934, lk 152.

Tabel 5. Talundite arv ja jaotus põllumajandusliku maa (aia-, põllu-, heina- ja karjamaa) suuruse järgi Virumaal ja selle Narva-tagustes valdades 1925., 1929. ja 1939. aasta põllumajandusloenduse andmeil¹⁷

Vald	Talundite jaotus maa suuruse järgi								Talundite üldarv		
	kuni 5 ha		5–10 ha		10–30 ha		üle 30 ha		Kokku	neist talundid, mis polnud peamiseks ülalpidamisallikaks	
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%			
Virumaa	2752	15,8	3384	19,4	8301	47,6	3016	17,3			
	2626	14,5	3677	20,3	8926	49,3	2884	15,9			
	1778	9,8	3221	17,7	10363	56,9	2839	15,6	18201	2608	14,3
Narva	121	22,7	222	41,7	174	32,7	15	2,8	532		
	175	30,6	229	40,0	148	25,9	20	3,5	572		
	96	15,8	203	33,3	284	46,7	26	4,2	609	98	16,1
Kose	30	12,0	67	26,9	118	47,4	34	13,7	249		
	40	13,7	83	28,3	145	49,5	25	8,5	293		
	28	10,0	63	22,6	164	58,8	24	8,6	279	56	20,1
Skarjatina	144	26,5	187	34,3	200	36,8	13	2,4	544		
	217	35,1	165	26,6	219	35,4	18	2,9	619		
	121	17,8	197	28,9	336	49,3	27	4,0	681	122	17,9

Maareform ei suutnud paraku täielikult kaotada maanälga ja ülerahvastust Narva-tagustes valdades, kus jäid domineerima väikemajapidamised. Samas võis täheldada haritava maa pindala suurenemist ja maakasutuse intensiivistamist, kasvas põllumajandusloomade arv ja mitmekesisus koduloomade pidamine (eriti suurenes sigade ja kodulindude pidamine), oluliselt suurenes viljapuude arv (õunapuude arv kasvas 3–4 korda, hulgaliselt hakati kasvatama ka ploomi- ja kirsipuid – 1930. aastate lõpuks leidis ka vene külades talundi kohta kümnekond viljapuud). Virumaa

¹⁷ 1925. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed. Tallinn, 1926; 1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed. Vihk I. Tallinn, 1930; III põllumajandusloendus 1939. a. Vihk I. Tallinn, 1940 (Valdade kokkuvõtted, vastavalt tabelid 3, 4, 1).

keskmistest näitajatest jäid aga Narva-tagused vallad agrokultuurilises arengus siiski veel tunduvalt maha. Sõjajärgsest viletsusest ülesaamist demonstreerib ilmekalt ka elav ehitustegevus – tosina aasta jooksul suurenes Narva-tagustes valdades oluliselt majade ja korterite arv (vt tabel 1).

Maareformi olulisemaks tulemuseks oli maakorraldustööde kaudu kompaktsemate talumajapidamiste kujunemine, varem reaalsest maakasutusest väljas olnud piiriribade kadumine põldudelt, kindla omanikutunde teke ja majandusliku huvi suurenemine talumajapidamise arendamise vastu, mis avaldus maaharimises järkjärgulises üleminekus varem domineerinud kolmeväljapidamiselt paljuväljasüsteemile, mineraalväetiste ja põllumajandusmasinate kasutamisele. Olulisel määral aitasid sellele kaasa põllumajandusliku ühistegevuse ja nõuandeteenistuse jõudmine Narva-tagustesse küladesse. 1930. aastate lõpuks olid ka Narva-taguste valdade talundid saanud üle esialgsest üldisest vaesusest ja suutnud ennast vajalikuga rahuldavalt varustada.

THE 1919 ESTONIAN LAND REFORM IN VIRUMAA DISTRICT'S TRANS-NARVA PARISHES

Summary

The land reform in Virumaa District's trans-Narva parishes was one of the fundamental measures taken to achieve the integration of this area into the Republic of Estonia. The essence of the reform was the transition to farmstead-based land use on the same basis as the Estonian area and the establishment of private land ownership.

The trans-Narva parishes encompassed 375 km² in total and, as of 1922, had a population of 7608, making it one of the most densely populated regions in Estonia with more than 45 inhabitants for every 100 ha of agricultural land. For the majority (87%) of the

inhabitants in the northernmost Naroova (later Narva) parish (173 km², 2799 inhabitants, of whom 63% were Russians, 24% Ingrians, and 13% Estonians), Kose (Piiri) parish (91 km², 1310 inhabitants, of whom 88% were Russians and 11% Estonians), and the southernmost Skarjatina (Raja) parish (111 km², 3499 inhabitants, of whom 96% were Russians and 3% Estonians), agriculture was the main source of income (78% for the rest of Virumaa District's country folk in entirety)

The specificity of the trans-Narva and Petserimaa District land reform lies in its system of land ownership and use, which, in contrast with the rest of Estonia, was dominated by Russian-style communal land tenure through *hingemaa* /*подушный надел* (homestead, lit. 'soul-land'). The land mainly belonged to village communes (24 villages in Naroova parish, 10 in Kose, and 21 in Skarjatina) acting as legal persons, since commune members had either separate or joint right of use of that land. The commune's homestead was mainly tilled as long, narrow strips ('ropes'), and the lands were regularly redistributed as a response to changing family size. Therefore, compulsory joint fieldwork (*väljasundus*) remained the dominant method of land use, and the egalitarian nature of such an arrangement caused a lack of interest in land improvement or agricultural innovation.

Private landowners' individual holdings (i.e., farmhouses and manors) were few compared to the rest of Estonia. There were the Lilienbach, Saare, and Baikov manors and the Lomõ puustus (manor) in Naroova parish; and in Skarjatina parish the Annenskaja semi-manor and the Testsina, Lutsinniku, Sasino, and Pansino puustus manors. Generally speaking, those parishes were affected by serious agrarian overpopulation, so while there were almost no landless peasants (paid labour), the area of land per person was still extremely meagre.

As a preliminary to the land reform, nearly all the land underwent re-surveying and re-evaluation during 1923–1930, as the necessary plans for the areas did not exist. The transformation of land ownership from communal to private through parcellation

of hingemaa homesteads had already begun in the final years of the Tsarist period. Initially, the land reform was based on a slightly modified land readjustment act of Russia from May 21st, 1911 (published as the 'Act of Land Adjustment in Petserimaa District and the Trans-Narva Area' in Riigi Teataja, 1921, no. 88/89), and later on the new Estonian Land Adjustment Act (Riigi Teataja, 1926, no. 23). The General Administration of Land Readjustment formed on January 1st, 1922; its Narva land readjustment committee carried out the reforms.

As a result of parcellation, plots in hingemaa were haphazardly consolidated in groups of three to four at a time, solitary plots were marked with proper boundary markers, and plans were designed for the lands. With these arrangements, the ground was prepared for the development of farmsteads. Concurrent with land parceling in the 1930s, the parcelled lands were also registered through the Land Registry Committee of the Properties of Trans-Narva Parishes and the Petserimaa District, a subordinate to the Department of Justice and Interior Affairs, which helped in securing loans for a farmstead's further development.

Unfortunately, the land reform could not eliminate the land hunger and overpopulation present in trans-Narva parishes, where small households remained prevalent. Still, an increase could be observed in a variety of areas, such as the intensity of land use, the ratio of farm animals to cultivated area, the variety of domestic animals, and more considerably, the number of fruit trees.